

**UNIVERZITET PIM BANJA LUKA
SENAT UNIVERZITETA**

**P R A V I L A S T U D I R A N J A
N A D R U G O M C I K L U S U
A K A D E M S K I H S T U D I J A**

Banja Luka, mart 2025. godine

Na osnovu člana 54. stav (1) tačka 16 i člana 73. Zakona o visokom obrazovanju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske broj 67/20 i 107/24) i člana 30. stav (2) tačka 4) Statuta Univerziteta za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka, dana 17.03.2025. godine, Senat Univerziteta za poslovni inženjering i menadžment donosi:

P R A V I L A S T U D I R A N J A **NA II CIKLUSU AKADEMSKIH STUDIJA**

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

- (1) Ovim Pravilima studiranja detaljnije i preciznije se uređuje organizacija i izvođenje studija drugog ciklusa, status studenta, vrednovanje rada studenta, javne isprave i druga relevantna pitanja od značaja za izvođenje II ciklusa akademskih studija na Univerzitetu za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka (u daljem tekstu: Univerzitet PIM).
- (2) Odredbe ovih pravila odnose se na sve organizacione jedinice Univerziteta PIM.

Član 2.

Akadske studije II ciklusa shodno Zakonu o visokom obrazovanju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 67/20 i 107/24) (u daljem tekstu: Zakon) i Statutu Univerziteta PIM (u daljem tekstu: Statut), organizuju se i izvode u skladu sa Evropskim sistemom prenosa bodova – ECTS (European Credit Transfer System).

II ORGANIZACIJA II CIKLUSA AKADEMSKIH STUDIJA

Član 3.

Akadske studije II ciklusa su metodološki efikasne, kredibilne studije sa individualizovanim pristupom, organizovane i oblikovane po mjeri studenta, kroz individualni mentorski rad, klasičnu, instruktivnu i konsultativnu nastavu i vježbe, studentsku praksu, istraživačke i druge projekte studenata.

Član 4.

- (1) Univerzitet PIM i organizacione jedinice Univerziteta organizuju i izvode odobrene/licencirane akademske studijske programe II ciklusa koji su po obimu izraženom u ECTS bodovima (maksimalno 35 ECTS bodova za semestar i 60 ECTS bodova za jednu akademsku godinu), usklađeni sa Zakonom i Statutom.
- (2) Pod odobrenim studijskim programom podrazumijeva se studijski program za koji je dobijena dozvola za izvođenje studijskog programa od nadležnog ministarstva.
- (3) U nastavnom planu i programu nastavni predmeti studijskog programa razvrstani su po semestrima i godinama studija (2 semestra po akademskoj godini), sa dodijeljenim statusom (obavezan, izborni, fakultativni nastavni predmet) i dodijeljenim ECTS bodovima.
- (4) Univerzitet PIM izvodi redovne i vanredne studije drugog ciklusa u sjedištu Univerziteta u Banjoj Luci i u visokoškolskim ustanovama sa kojima ima sklopljene Ugovore o mobilnosti ili Ugovore o akademskoj, naučno-tehničkoj i poslovnoj saradnji.

(5) Univerzitet može da realizuje pojedine nastavne i obrazovne oblike metodom „učenja na daljinu“ u naučnim poljima koja su kompatibilna sa načinom izvođenja nastave u sistemu „učenja na daljinu“ u skladu sa Zakonom i kada je to spojivo sa prirodom studija.

(6) Univerzitet obavlja studije drugog ciklusa kao kombinaciju dijaloga sistema interaktivne nastave sa mentorskim vođenjem studenta. Na Univerzitetu se realizuje integrisani mješoviti model učenja koji pretpostavlja sintezu kontaktne nastave, obrazovanja na daljinu i mobilnog obrazovanja, odnosno sintezu različitih oblika isporuke nastavnih sadržaja, različitih nastavnih metoda poučavanja i obrazovnih stilova u okviru kojih se preferiraju problemsko učenje i učenje bazirano na projektima.

Trajanje studija

Član 5.

Na Univerzitetu PIM se shodno Zakonu, Statutu i statutima organizacionih jedinica Univerziteta, na II ciklusu studija izvode dvogodišnje studije vrednovane sa 120 ECTS bodova za studente koji su završili prvi ciklus studija u obimu od 180 ECTS bodova i jednogodišnje studije vrednovane sa 60 ECTS bodova, za studente koji su završili prvi ciklus studija u obimu od 240 ECTS bodova

Opšta pravila nastavnog procesa

Član 6.

(1) Nastavni proces je povezan sa akademskom godinom i obuhvata:

- nastavu – predavanja, mentorska, instruktivna, konsultativna (P),
- e-učenje (EP),
- kombinovana nastava (KN),
- vježbe (V),
- kolokvijume (K),
- testove (T),
- izradu projektnih zadataka (PZ),
- izradu seminarskih radova (SR),
- terenski rad (TR),
- istraživački rad (IR),
- studije slučaja (SS),
- radionice (R),
- stručnu praksu (SP),
- samostalni rad studenta,
- ispite – parcijalne, integralne, završne (I)
- izradu završnih radova (ZR).

(2) Akademaska godina koja po pravilu počinje 1. oktobra i traje 12 kalendarskih mjeseci, organizuje se u dva semestra (zimski i ljetni semestar), u kojima nastavni proces traje 15 sedmica, što iznosi 30 sedmica godišnje, tokom kojih se osim nastave, realizuju i obaveze iz prethodnog stava, predviđene studijskim programom.

(3) Nastava u okviru semestra može da se organizuje i kroz nastavne blokove koji pojedinačno nisu duži od 6 sedmica i kraći od 5 sedmica.

(4) Ostale sedmice akademske godine predviđene su za nadoknadu nastave, predispitne obaveze koje nisu okončane u okviru 15 sedmica nastave u zimskom i 15 sedmica nastave u ljetnom semestru, ispitne rokove i ljetnu pauzu.

(5) Nastavni proces se realizuje shodno Akademskom kalendaru za odgovarajuću akademsku godinu koji utvrđuje i objavljuje Senat Univerziteta, najkasnije mjesec dana prije početka akademske godine.

Član 7.

(1) U okviru nastavnog procesa predviđena je četrdesetčasovna radna sedmica u kojoj neposredni nastavni rad sa studentom iznosi najmanje 20, a najviše 25 časova sedmično u okviru jednog semestra.

(2) Izuzetno, obim časova neposrednog rada sa studentom u toku sedmice može biti i veći, ukoliko je studijskim programom tako predviđeno.

Završetak studija

Član 8.

(1) Student koji je položio sve ispite predviđene studijskim programom, odbranio završni-master rad i ispunio sve ostale obaveze propisane Statutom i ovim Pravilima, stiče diplomu studija II ciklusa odgovarajućeg studijskog programa u obimu od 300 ECTS bodova koji obuhvataju ukupan broj bodova za I i II ciklus studija..

(2) Uz diplomu izdaje se i dodatak diplomi koji sadrži informacije o stečenim znanjima, vještinama i kompetencijama nosioca diplome i druge podatke u skladu sa Zakonom, Statutom i drugim podzakonskim aktima.

Konkurs za upis studenata na II ciklus studija

Član 9.

(1) Upis studenata u prvu godinu II ciklusa studija obavlja se na osnovu javnog konkursa koji objavljuje Univerzitet PIM.

(2) Univerzitet PIM raspisuje javni konkurs za upis studenata u jednom ili više rokova, do popune slobodnih mjesta, u skladu sa odlukom Senata o broju studenata za upis na prvu godinu studija u odgovarajućoj akademskoj godini.

(3) Konkurs sadrži:

- listu studijskih programa na koje se vrši upis u odgovarajućoj akademskoj godini, po organizacionim jedinicama Univerziteta PIM;
- uslove za upis;
- način prijavljivanja;
- potrebnu dokumentaciju prilikom prijave na konkurs;
- uslove, način i termine polaganja prijemnih ispita;
- ostale odredbe koje Senat Univerziteta PIM utvrdi.

Član 10.

(1) Prijavu sa ostalom potrebnom dokumentacijom kandidat predaje u studentsku službu Univerziteta PIM.

(2) Kandidat ima mogućnost da se prijavi i elektronskim ili telefonskim putem, uz obavezno dostavljanje potrebne dokumentacije do dana upisa na studije i/ili polaganja prijemnog ispita.

(3) Studentska služba Univerziteta PIM vodi evidenciju prijavljenih kandidata.

Član 11.

Ukoliko postoje specifični zahtjevi na određenom studijskom programu, Univerzitet PIM može utvrditi da su kandidati za upis obavezni da prilikom prijave na konkurs prilože dokaze o zdravstvenoj sposobnosti.

Uslovi upisa na II ciklus studija

Član 12.

- (1) Na studijske programe II ciklusa studija mogu se upisati kandidati koji su na akademskim studijama I ciklusa stekli najmanje 180 ECTS bodova, odnosno 240 ECTS bodova.
- (2) Pravo prijave na konkurs za upis na jednogodišnji studij II ciklusa, vrednovan sa 60 ECTS bodova, imaju kandidati koji su prethodno završili odgovarajuće četvorogodišnje akademske studije I ciklusa vrednovane sa 240 ECTS bodova.
- (3) Pravo prijave na konkurs za upis na dvogodišnji studij II ciklusa, vrednovan sa 120 ECTS bodova, imaju kandidati koji su prethodno završili odgovarajuće trogodišnje akademske studije I ciklusa vrednovane sa 180 ECTS bodova.

Član 13.

- (1) Ukoliko je kandidat završio studije I ciklusa u inostranstvu, potrebno je da pokrene postupak vrednovanja strane visokoškolske isprave, u skladu sa Pravilnikom o priznavanju stranih obrazovnih kvalifikacija koji reguliše postupak priznavanja stranih obrazovnih kvalifikacija za potrebe nastavka školovanja na Univerzitetu.
- (2) Izuzetno od prethodnog stava, postupku priznavanja strane visokoškolske isprave ne podliježu diplome stečene u Republici Srbiji, a u skladu sa odredbama Sporazuma o uzajamnom priznavanju dokumenata u obrazovanju i regulisanju statusnih pitanja učenika i studenata („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 79/05).

Član 14.

U slučaju da je kandidat završio studijski program I ciklusa studija koji pripada drugoj naučnoj/umjetničkoj oblasti, kandidat je obavezan da položi prijemni ispit prilagođen studijskom programu koji upisuje.

Član 15.

- (1) Lice sa invaliditetom, malignim oboljenjima i/ili posebnim potrebama može polagati prijemni ispit na način prilagođen svojim potrebama i u skladu sa objektivnim mogućnostima Univerziteta PIM.
- (2) Lice iz prethodnog stava ovog člana prilikom prijave na konkurs podnosi pisani prijedlog o načinu polaganja prijemnog ispita

Član 16.

- (1) U slučaju da je broj prijavljenih kandidata manji od broja utvrđenog konkursom, rangiranje kandidata može se izvršiti samo na osnovu opšteg uspjeha postignutog na I ciklusu studija.
- (2) U slučaju da je broj prijavljenih kandidata veći od broja utvrđenog u konkursu, izbor kandidata za upis na II ciklus studija vrši se na osnovu:
 - opšteg uspjeha postignutog na I ciklusu studija (maksimalno 50 bodova),
 - intervju (maksimalno 50 bodova).

Član 17.

- (1) Rezultati rangiranja kandidata iz stava 2 prethodnog člana se objavljuju na oglasnoj tabli Univerziteta PIM.
- (2) Kandidati za upis na studijski program II ciklusa studija mogu podnijeti prigovor u pismenoj formi Rektor Univerziteta PIM u roku od 24 časa od sata objavljivanja rang-liste kandidata na oglasnoj tabli Univerziteta PIM.
- (3) Rektor odlučuje po prigovoru kandidata u roku od 48 časova od časa ulaganja prigovora, pri čemu je donesena odluka konačna.
- (4) Kandidat koji je ostvario pravo na upis na određeni studijski program, a u predviđenom roku nije izvršio upis, gubi pravo upisa, a umjesto njega pravo na upis stiče sljedeći kvalifikovani kandidat na rang-listi.
- (5) Izuzetak od prethodnog stava ovog člana je slučaj kada kandidat iz opravdanih razloga nije izvršio upis, a pri tom je pismeno obavijestio Univerzitet.

Član 18.

Kandidati koji su studirali po nastavnom planu i programu prije uvođenja ECTS bodova mogu zahtijevati da im se izvrši vrednovanje navedenih studija i ostvarenih rezultata studiranja u ekvivalentan broj ECTS bodova prema nastavnom planu i programu odgovarajućeg studijskog programa Univerziteta radi upisa ili nastavka studija na II ciklusu, u skladu sa Pravilnikom koji reguliše postupak priznavanja stranih obrazovnih kvalifikacija za potrebe nastavka školovanja na Univerzitetu.

Provođenje upisa na II ciklusa studija

Član 19.

Upis studenata na II ciklusa studija organizuje studentska služba Univerziteta u skladu sa konačnim rang-listama primljenih kandidata.

Promjena studijskog programa

Član 20.

- (1) Studentu Univerziteta PIM se može omogućiti prelazak sa jednog studijskog programa na drugi, na vlastiti pismeni zahtjev.
- (2) Zahtjev za promjenu studijskog programa student dostavlja studentskoj službi Univerziteta PIM, a uz zahtjev se dostavlja Uvjerenje o položenim ispitima na prethodnom studijskom programu.
- (3) Odluku po zahtjevu studenta donosi Rektor na prijedlog Komisije za priznavanje ispita, koju imenuje Senat Univerziteta u skladu sa Pravilnikom o priznavanju stranih visokoškolskih kvalifikacija.
- (4) Vrijeme studiranja na studijskom programu sa koga se prepisuje uračunava se u ukupno trajanje studija.

Prepis sa drugih visokoškolskih ustanova i nastavak školovanja

Član 21.

- (1) U skladu sa principom cjeloživotnog učenja i priznavanja prava na obrazovanje kao osnovnog ljudskog prava, Univerzitet PIM će omogućiti produžetak školovanja i neće diskriminisati studente koji prelaze sa drugih visokoškolskih ustanova ili studente koji imaju diplomu iz prethodnog školovanja ili studente koji imaju određeni broj položenih ispita u prethodnom školovanju po bilo kom osnovu (diploma stečena u nekoj od republika bivše

Jugoslavije, diploma stečena u višoj školi, diploma stečena u školi koja je prestala sa radom, politička struktura predavača itd.).

(2) Priznavanje i prenos ECTS bodova može da se vrši između različitih studijskih programa, kao i između akreditovanih/licenciranih visokoškolskih ustanova u Republici Srpskoj, BiH i u inostranstvu u skladu sa odredbama Pravilnika kojim se reguliše priznavanje stranih obrazovnih kvalifikacija.

(3) Pravo prepisa sa druge visokoškolske ustanove imaju studenti sa najmanje jednim položenim ispitom na II ciklusu studija.

(4) Rješenje o prepisu studenata sa drugih visokoškolskih ustanova u zemlji ili inostranstvu donosi Rektor na prijedlog Komisije za priznavanje obrazovnih kvalifikacija (u daljem tekstu: Komisija) koju formira Senat Univerziteta PIM za svaku organizacionu jedinicu posebno, u skladu sa Pravilnikom o priznavanju stranih obrazovnih kvalifikacija.

(5) Komisija iz prethodnog stava priznaje položene predmete na prethodnoj visokoškolskoj ustanovi koji odgovaraju najmanje 50% sadržaju predmeta predviđenim nastavnim planom i programom studijskog programa Univerziteta PIM na koji se student prepisuje.

(6) Rješenjem iz prethodnog stava se utvrđuju i predmeti razlike (diferencijalni predmeti) koje student mora položiti u slučaju upisa na dvogodišnje master studije, kao i druge obaveze studenta tokom nastavka školovanja

(7) Student može polagati ispite iz semestra/godine u koji je upisan uporedo ili prije polaganja ispita iz diferencijalnih predmeta osim ukoliko silabusom nekog pojedinačnog predmeta njegovo polaganje nije uslovljeno polaganjem ispita iz prethodnih semestara/godina studija.

(8) Prethodni stav se odnosi na studente koji su upisali master studije u obimu 120 ECTS bodova.

Član 22.

(1) Procedura priznavanja ispita iz prethodnog školovanja na drugoj visokoškolskoj ustanovi pokreće se na osnovu pismenog zahtjeva studenta uz koji se dostavlja odgovarajuća dokumentacija propisana Pravilnikom o priznavanju stranih obrazovnih kvalifikacija.

(2) Za upisanu godinu studija po osnovu prelaska sa druge visokoškolske ustanove ili po osnovu produžetka školovanja, student plaća punu naknadu školarine koja može biti uvećana ili umanjena u skladu sa brojem priznatih ispita.

Model studiranja

Član 23.

(1) Redovno studiranje je osnovni model studiranja na svim studijskim programima Univerziteta, sa svim pravima i obavezama u skladu sa Zakonom, Statutom i ovim pravilima.

(2) Vanredni studij je drugi model studiranja koji se odobrava na lični zahtjev studenta u slučaju da u momentu upisa na studij:

- ima zaključen ugovor o radu;
- obavlja samostalnu privrednu djelatnost ili
- ima zaključen menadžerski ugovor.

(3) Student je obavezan dostaviti studentskoj službi dokaz za ispunjenost uslova iz prethodnog stava.

Član 24.

- (1) Redovni student tokom studija može promijeniti model studiranja u vanredni na lični zahtjev, uz ispunjenje uslova iz člana 22. stav 2 ili istekom maksimalnog vremenskog trajanja za završetak redovnih studija i pismeno odobrenje Rektora Univerziteta PIM.
- (2) Vanredni student tokom studija može promijeniti model studiranja u redovni na lični zahtjev uz odobrenje Rektora, na početku akademske godine, pod uslovom da je položio sve ispite iz prethodne godine studija, ako je upisan na dvogodišnje master studije.
- (3) Student iz prethodnog stava tokom preostalog školovanja ima sva prava i obaveze redovnog studenta predviđene Zakonom, Statutom i ovim Pravilima.

Organizacija nastave

Član 25.

- (1) Nastava se, zavisno od broja studenata, organizuje tako da svi studenti na određenoj godini studija čine jednu ili više grupa, u skladu sa podzakonskim aktom.
- (2) Ukoliko je grupa studenata manja od 4 nastava se izvodi kroz individualni mentorski rad, instruktivnu i/ili konsultativnu nastavu.
- (3) Univerzitet PIM priprema i objavljuje raspored časova na oglasnoj tabli i na *web*-stranici Univerziteta najmanje 10 dana prije početka nastave.
- (4) Nastava može da se emituje uživo i snima putem aplikacije *Teams*, kako bi i naknadno bila dostupna studentima uz sve ostale materijale neophodne za savladavanje ispita.
- (5) Svaki predmet ima svoj kanal na aplikaciji *Teams* kojem mogu pristupiti isključivo odgovorni nastavnik, saradnik, koordinator nastave i studenti koji slušaju taj predmet i na kome su studentima dostupni nastavni materijali, literatura, prezentacije, audio-video materijali i drugi materijali u skladu sa autorskim pravima u vezi sa distribucijom.

Član 26.

- (1) Redovni studenti su obavezni da prisustvuju predavanjima, vježbama, seminarima i ostalim vidovima nastave o obimu od najmanje 60%.
- (2) U toku semestra, redovni student može neopravdano odsustvovati do najviše 40% od ukupnog fonda sati za svaki oblik nastave po jednom predmetu ili može dio predavanja, seminara i vježbi da savladaju metodom učenja na daljinu putem aplikacije *Teams*, u obimu ne većem od 40%.
- (3) Evidenciju o održanim časovima nastave vodi koordinator nastave u skladu sa Pravilnikom o organizaciji, realizaciji i praćenju nastave.
- (4) Evidenciju o prisustvu studenata nastavi vodi predmetni nastavnik ili saradnik, na obrascu koji propisuje rektor Univerziteta.
- (5) Vanredni studenti imaju obavezu da ostvare minimalno 30% od ukupnog obima kontaktne nastave i to kroz individualni-mentorski rad, konsultacije i instruktivnu nastavu, dok preostali fond nastave mogu savladati metodama učenja na daljinu, praćenjem nastave putem aplikacije *Teams*.

Član 27.

- (1) Nastava se izvodi prema planu koji za svaku akademsku godinu donose prorektor za nastavu i/ili koordinator nastave za svaki studijski program posebno u skladu sa brojem upisanih studenata na taj studijski program.
- (2) Nastava može da se izvodi u klasičnom sedmičnom rasporedu ili u blokovima koji po pravilu traju 5 sedmica, a najviše 7 sedmica.
- (3) Nastava se izvodi prema unaprijed utvrđenom rasporedu časova, koji se objavljuje najmanje 10 dana prije početka nastave.

(4) Ako se ukaže potreba za promjenom rasporeda u opravdanim slučajevima, koordinator nastave i/ili prorektor za nastavu je odgovoran za utvrđivanje promjene u dogovoru sa odgovornim nastavnikom.

(5) U slučaju promjene rasporeda, koordinator nastave ili prorektor za nastavu je obavezan obavijestiti studente najmanje jedan dan unaprijed.

Član 28.

(1) Odgovorni nastavnik obavezan je da upozna studente sa planom rada na nastavnom predmetu, rasporedom predavanja i vježbi, kao i terminima održavanja kolokvijuma za odgovarajući nastavni predmet.

(2) Informacije iz prethodnog stava nastavnik i/ili saradnik objavljuje i na kanalu predmeta u aplikaciji *Teams*.

Član 29.

(1) Zadaci predviđeni za individualni rad studenta (seminarski rad, grafički rad, projektni zadatak, istraživački rad, naučni rad, elaborat i drugo) treba da budu ravnomjerno raspoređeni u toku semestra.

(2) Ukupni obim ovih zadataka treba biti usaglašen sa opterećenjem predviđenim na predmetu, saglasno broju ECTS bodova dodijeljenih tom nastavnom predmetu.

(3) Nastavnici i saradnici obavezni su da u toku nastave, kao i tokom izrade samostalnih zadataka i pripreme za provjeru znanja, pomognu studentima organizovanjem konsultacija.

(4) Termini i vrijeme za konsultacije treba da budu usklađeni sa nastavom tako da su dostupni studentima.

Odabir izbornih predmeta

Član 30.

(1) Izborni predmeti se određuju na početku akademske godine anketiranjem studenata.

(2) Tokom akademske godine slušaju se izborni predmeti za koje se odluči većina studenata.

Upis naredne godine studija

Član 31.

(1) Student ima pravo upisa naredne godine sa pravom prenosa 15 ECTS bodova, bez obzira na to koliko je predmeta iskazano brojem bodova koji se prenose ili sa pravom prenosa najviše dva predmeta, bez obzira na to sa koliko bodova su iskazani ti predmeti.

(2) Prethodni stav se odnosi na studente II ciklusa studija u obimu od 120 ECTS bodova.

(3) Studenti koji prilikom upisa u narednu godinu studija prenose određene ECTS bodove, odgovorni nastavnik će upoznati studente sa njihovim obavezama, koje se odnose na prenos bodova u toj akademskoj godini.

(4) Prilikom upisa u narednu godinu studija, studentu je dozvoljen prenos ECTS bodova samo iz prethodne godine studija.

Obnova godine

Član 32.

(1) U slučaju da student ne ispuni uslove za upis naredne godine studija, obnavlja godinu i ima pravo da prati nastavu i polaže ispite iz naredne godine studija do broja ECTS bodova koje je ostvario u prethodnoj godini studija, u skladu sa zakonom.

(2) Rektor Univerziteta rješenjem utvrđuje predmete iz kojih studenti iz stava 1. ovog člana, mogu pratiti nastavu i polagati ispite u narednoj godini studija, u skladu sa zakonom.

- (3) Odgovorni nastavnik u obavezi je da studente koji obnavljaju godinu upozna sa njihovim obavezama za tu akademsku godinu.
- (4) Studentu koji obnavlja godinu studija, odnosno koji je prenio ispit u narednu studijsku godinu, priznaju se ostvareni bodovi i uredno izvršene obaveze i to u trajanju jedne studijske godine.
- (5) Student koji obnavlja godinu obavezan je da snosi troškove obnove studijske godine u skladu sa zvaničnim cjenovnikom administrativnih usluga.
- (6) Stavovi od 1 do 5 se odnose na studente II ciklusa studija u obimu od 120 ECTS bodova.

Obnova završne godine

Član 33.

- (1) Student završne godine II ciklusa studija, koji nije ispunio sve obaveze određene studijskim programom i prvi put obnavlja završnu godinu studija ima status redovnog studenta.
- (2) Prilikom svake sljedeće obnove završne godine studija, student i dalje ima status redovnog studenta i obavezan je da plati troškove obnove studijske godine u skladu sa zvaničnim cjenovnikom administrativnih usluga.
- (3) Student može najviše dva puta da obnovi završnu godinu studija.

Ovjera semestra i akademske godine

Član 34.

- (1) Studentska služba Univerziteta, nastavnici i saradnici, vode kompletnu evidenciju realizovanog nastavnog procesa.
- (2) Indeks studenta se obavezno ovjerava na kraju semestra i akademske godine.

Vrednovanje kvaliteta nastavnog procesa

Član 35.

Vrednovanje kvaliteta nastavnog procesa sprovodi se anketiranjem studenata, a u skladu sa odredbama Pravilnika o provođenju studentske ankete.

III STATUS STUDENTA NA II CIKLUSU AKADEMSKIH STUDIJA

Sticanje statusa studenta

Član 36.

- (1) Status studenta na Univerzitetu PIM stiče se potpisivanjem Ugovora o studiranju.
- (2) Ugovor o studiranju se potpisuje za svaku godinu studija posebno, uključujući obnovu godine, obnovu završne godine, upis ili obnovu apsolventskog staža.
- (3) Student ne potpisuje ugovor o statusu mirovanju statusa studenta.
- (4) Lice koje se prepisuje sa druge visokoškolske ustanove prije potpisivanja Ugovora o studiranju, mora imati Rješenje o prepisu koje donosi Rektor Univerziteta PIM u skladu sa članom 21. ovih pravila.

Član 37.

- (1) Dokumentacija za upis na II ciklus studija obuhvata:
 - Diplomu o završenom prvom ciklusu studija,
 - Dodatak diplomi I ciklusa studija ili uvjerenje o položenim ispitima,
 - Izvod iz matične knjige ili ekvivalentna javna isprava iz inostranstva,
 - Uvjerenje o državljanstvu,
 - Dvije fotografije formata 5x6cm,

- Popunjena univerzitetska dokumentacija za upis koja obuhvata: molbu za upis, upisni list, semestralni list i statistički list,
 - Uplatu administrativnih troškova upisa u skladu sa važećim cjenovnikom.
- (2) Student može da se upiše na odgovarajući studijski program potpisivanjem ugovora o studiranju i sa nepotpunom dokumentacijom, uz uslov da se nedostajuća dokumentacija dostavi naknadno, o čemu je studentska služba obavezna sačiniti službenu zabilješku.

Član 38.

- (1) Dokumentacija za studente koji se prepisuju sa druge visokoškolske ustanove, pored dokumentacije iz člana 37, obuhvata i:
- ispisnica sa druge visokoškolske ustanove sa spiskom položenih predmeta ili uvjerenje o položenim ispitima na drugoj visokoškolskoj ustanovi, izdato i ovjereno od strane nadležnog tijela te ustanove,
 - rješenje Rektora o upisu na odgovarajuću godinu studija u skladu sa članom 21. ovih pravila.

Član 39.

- (1) Status studenta prestaje pod uslovima utvrđenim Zakonom i Statutom Univerziteta, i to:
- završetkom studijskog programa i sticanjem zvanja za koje se student školovao,
 - ispisom sa Univerziteta PIM na vlastiti zahtjev, prije završetka studija,
 - kada student ne upiše narednu godinu studija, u roku utvrđenim akademskim kalendarom ili je neopravdano zakasnio više od 90 dana, a ne miruju mu prava i obaveze,
 - kada student ne obnovi upis u istu godinu u roku utvrđenim akademskim kalendarom ili je neopravdano zakasnio više od 90 dana, a ne miruju mu prava i obaveze,
 - kada se studentu izrekne disciplinska mjera isključenja sa Univerziteta PIM.
- (2) Status redovnog studenta prestaje i kada student ne završi studije nakon dvije obnove završne godine studija.

Član 40.

- (1) Prije završetka studijskog programa i sticanja zvanja za koje se student školovao obavezan je izmiriti sve finansijske obaveze prema Univerzitetu PIM u skladu sa potpisanim ugovorima i cjenovnikom administrativnih usluga.
- (2) Studenti snose troškove za ispis u skladu sa cjenovnikom administrativnih usluga.

Ponovno sticanje statusa studenta

Član 41.

- (1) Student kome je prestao status redovnog studenta po bilo kom osnovu, osim izricanjem disciplinske mjere isključenja sa Univerziteta, može steći ponovni status studenta kao vanredni student.
- (2) Postupak sticanja ponovnog statusa studenta tretira se kao prepis studenta i provodi u skladu sa članom 21. ovih pravila.
- (3) Student kome se odobri ponovno sticanje statusa studenta plaća školarinu u skladu sa Ugovorom i ostale troškove u skladu sa važećim cjenovnikom administrativnih usluga.

Studenti sa posebnim statusom

Član 42.

Studentu koji ima zvanično verifikovan status vrhunskog sportiste ili umjetnika može se odobriti upis studijskog programa pod posebnim uslovima, koje odlukom propisuje Rektor Univerziteta, na lični zahtjev studenta.

Studenti sa invaliditetom, malignim oboljenjima i posebnim potrebama

Član 43.

- (1) Lica sa invaliditetom, malignim oboljenjima i/ili posebnim potrebama imaju pravo na upis i obavljanje studentskih obaveza i drugih aktivnosti, te su ravnopravno uključeni u sve nastavne procese, uz uvažavanje njihovih specifičnih potreba, u skladu sa mogućnostima Univerziteta.
- (2) Univerzitet PIM će u skladu sa svojim mogućnostima prilagoditi nastavni proces i polaganje ispita mogućnostima i specifičnim potrebama studenata sa invaliditetom, malignim oboljenjima i/ili posebnim potrebama.
- (3) Student sa invaliditetom, malignim oboljenjima i/ili posebnim potrebama ima pravo na mentora i/ili asistenta, u skladu sa njegovim potrebama, te da ispit polaže na način prilagođen njegovim mogućnostima.

Mirovanje prava i obaveza studenta

Član 44.

- (1) Prava i obaveze studenta mogu mirovati u sljedećim slučajevima:
 - bolesti,
 - upućivanja na stručnu praksu u trajanju od najmanje tri mjeseca a najviše godinu dana,
 - njege djeteta do navršenih godinu dana,
 - održavanja trudnoće,
 - u drugim slučajevima koji zahtijevaju mirovanje prava i obaveza.
- (2) Mirovanje prava i obaveza studentu se odobrava na njegov lični pisani zahtjev.
- (3) Zahtjev za mirovanje prava i obaveza podnosi se prije nastupanja mirovanja, a nakon upisane akademske godine na kojoj će koristiti to pravo.
- (4) Izuzetno, zahtjev za mirovanje na osnovu bolničkog liječenja ili trudnoće može se podnijeti u roku od 30 dana po prestanku razloga koji ga uzrokuje.
- (5) Rektor Univerziteta PIM donosi rješenje kojim se studentu odobrava mirovanje prava i obaveza.
- (6) Protiv rješenja iz stava 5. ovog člana dozvoljen je prigovor Senatu Univerziteta, u roku od 10 od dana prijema rješenja.
- (7) Odluka Senata Univerziteta po prigovoru studenta je konačna.
- (8) Po prestanku razloga zbog kojih je zatražio mirovanje, student nastavlja studije prema važećem studijskom programu i statusu u kojem je upisan.

Razmjena studenata između univerziteta

Član 45.

- (1) Student ima pravo da u toku studija provede, ne duže od jednog semestra na drugoj visokoškolskoj ustanovi u zemlji ili inostranstvu, posredstvom međunarodnih programa za razmjenu studenata, ili na bazi potpisanih bilateralnih ugovora između Univerziteta i drugih visokoškolskih ustanova, odnosno drugih oblika međunarodne saradnje
- (2) Sva pitanja vezana za razmjenu studenata regulisaće se opštim aktom koji uređuje pitanja međunarodne razmjene studenata i osoblja.

IV VREDNOVANJE RADA STUDENTA

Vrednovanje rada i znanja studenta

Član 46.

- (1) Rad i znanje studenta prati se i ocjenjuje kontinuirano u toku semestra i na završnom ispitu.
- (2) Odgovorni nastavnik obavezan je da na prvom času nastave upozna studenta sa oblicima praćenja rada, terminima provjere znanja, karakterom i sadržinom završnog ispita, strukturom ukupnog broja bodova i načinom formiranja ocjene.
- (3) Završni ispit, kao način provjere znanja studenta, je obavezan.
- (4) Redovni ispitni rokovi na Univerzitetu PIM su:
 - Januarsko-februarski (dva termina)
 - Aprilski,
 - Junsko-julski (dva termina),
 - Septembarski (dva termina) i
 - Oktobarski.
- (4) Univerzitet može da organizuje i dodatne ispitne rokove odlukom Senata Univerziteta.
- (5) Studenti koji obnavljaju završnu godinu i apsolventi imaju pravo, na vlastiti zahtjev, da polažu ispite sa završne godine studija jednom mjesečno, osim u avgustu.
- (6) Termini ispitnih rokova se definišu Akademskim kalendarom Univerziteta PIM.
- (7) Univerzitet je obavezan da objavi termine za polaganje ispita, u okviru ispitnog roka, na svojoj *web*-stranici, najkasnije 8 dana prije početka ispitnog roka.

Član 47.

- (1) Student završni ispit iz odgovarajućeg predmeta prijavljuje elektronski, putem platforme studentske administrativne službe – SAS, najkasnije 72 časa prije održavanja ispita.
- (2) Elektronsku prijavu završnog ispita student može povući najkasnije 72 časa prije održavanja ispita.
- (3) U slučaju da student ne povuče elektronsku prijavu u roku iz prethodnog stava računaće se da nije izašao na ispit.
- (4) Pravo pristupa završnom ispitu imaju studenti koji se nalaze na spisku prijavljenih studenata, sačinjenom u SAS-u.
- (5) U izuzetnim slučajevima, uz opravdan razlog, student može završni ispit prijaviti naknadno, direktno u studentskoj službi, do 2 sata prije termina održavanja završnog ispita, uz nadoknadu troškova predviđenih cjenovnikom.
- (6) Na lični pismeni zahtjev studenta, rektor Univerziteta PIM može da odobri polaganje završnog ispita van zakazanog termina za održavanje završnog ispita u okviru istog ispitnog roka.
- (7) Za organizaciju polaganja ispita iz prethodnog stava zadužen je koordinator nastave u dogovoru sa predmetnim nastavnikom i saradnikom.

Član 48.

- (1) Za studenta koji je izašao na završni ispit nastavnik je obavezan da rezultate unese u zapisnik i prijavu o polaganju ispita, koje preuzima u studentskoj službi.
- (2) Za studente koji nisu izašli na završni ispit u zapisnik i prijavu o polaganju ispita unosi da nisu pristupili.
- (3) Odštampan i potpisan zapisnik o polaganju ispita, kao i odštampane i potpisane ispitne prijave, nastavnik predaje u studentsku službu Univerziteta.
- (4) Zaposleni u studentskoj službi unose podatke iz zapisnika o održanom ispitu u SAS, matičnu knjigu studenata i dosije studenta.

Član 49.

- (1) Nastavnik je obavezan da javno saopšti studentima rezultate o broju ostvarenih bodova nakon svake provjere, kao i ukupan broj bodova koje je student ostvario od početka nastave.

(2) Student ima pravo da pristupi svakoj pojedinačnoj predispitnoj provjeri znanja, do završnog ispita, pod uslovima definisanim studijskim programom i silabusom predmeta.

Član 50.

U indeks se upisuju samo prolazne ocjene ovjerene potpisom ispitivača.

Ocjenjivanje

Član 51.

- (1) Ocjenjivanje i vrednovanje vrši se u skladu sa Zakonom i Statutom, ocenama od 5 do 10:
- 10 – izvanredan; ostvaruje se od 91 do 100 bodova;
 - 9 – odličan; ostvaruje se od 81 do 90 bodova;
 - 8 – vrlo dobar; ostvaruje se od 71 do 80 bodova;
 - 7 – dobar; ostvaruje se od 61 do 70 bodova;
 - 6 – dovoljan; ostvaruje se od 51 do 60 bodova;
 - 5 – nedovoljan; ostvaruje se od 0 do 50 bodova.
- (2) Prolazne ocjene su od 6 do 10, a neprolazna ocjena je ocjena 5.
- (3) Predmet Praksa koji je predviđen u okviru studijskih programa, a koji nosi određeni broj ECTS bodova ocjenjuje se sa “zadovoljava” ili “ne zadovoljava”.

Mjesto održavanja ispita

Član 52.

- (1) Ispiti se polažu u sjedištu Univerziteta PIM.

Javnost održavanja ispita

Član 53.

- (1) Ispiti, kao i svi oblici provjere znanja, su javni.
- (2) Ukoliko se ispit organizuje usmeno, nastavnik treba da omogući svim zainteresovanim licima da prisustvuju ispitivanju.
- (3) Ukoliko se ispit organizuje pismeno, nastavnik upoznaje studente kojim se pomagalicama mogu koristiti.
- (4) Ukoliko postoji neka okolnost koja može dovesti u sumnju nepristrasnost i objektivnost predmetnog nastavnika, uključujući bračnu zajednicu sa studentom, odnosno krvno srodstvo sa studentom, Rektor će svojim rješenjem imenovati tročlanu komisiju ili drugog predmetnog nastavnika za održavanje ispita u pojedinačnim slučajevima.

Član 54.

- (1) Nastavnik je obavezan da saopšti studentima rezultate usmenog završnog ispita.
- (2) Rezultati pismenog završnog ispita i konačne ocjene objavljuju se u roku ne dužem od 7 (sedam) dana od dana završnog ispita, isticanjem na oglasnoj tabli Univerziteta ili na drugi prikladan način.
- (3) Nastavnik je obavezan da studenta, na njegov zahtjev, upozna sa nedostacima njegovog rada.

Član 55.

- (1) Ako student smatra da je oštećen u postupku sprovođenja i ocjenjivanja ispita ili u ostalim oblicima provjere znanja, odnosno ako smatra da ispit nije obavljen u skladu sa Zakonom,

Statutom i ovim Pravilima, može podnijeti prigovor Rektor Univerziteta na dobijenu ocjenu, u roku od tri dana od dana javne objave ocjene.

- (2) Student je obavezan da prigovor iz prethodnog stava obrazloži.
- (3) Rektor Univerziteta je obavezan da u roku od tri dana od dana prijema prigovora razmotri prigovor iz stava 1. ovog člana i donese rješenje po prigovoru.
- (4) Protiv rješenja Rektora dopuštena je žalba Senatu Univerziteta, čija odluka je konačna.
- (5) Ukoliko ocijeni da je prigovor iz stava 1. ovog člana osnovan, Rektor Univerziteta u roku od 48 sati donosi rješenje o ponavljanju ispita i formiranju tročlane ispitne komisije, sa kojim treba upoznati predmetnog nastavnika i studenta.
- (6) U rješenju utvrđuje i termin ponavljanog ispita, s tim da se polaganje ispita pred ispitnom komisijom obavlja najkasnije u roku od sedam dana od prijema rješenja o ponavljanju ispita.
- (7) Nastavnik čijom ocjenom student nije zadovoljan ne može biti predsjednik komisije.
- (8) Odluku o ocjeni komisija donosi većinom glasova.
- (9) Zapisnik o toku ispita i ocjeni komisija dostavlja studentskoj službi Univerziteta.
- (10) Student koji je nezadovoljan ocjenom može istu poništiti, pismenim zahtjevom koji dostavlja studentskoj službi u roku od tri dana od javnog objavljivanja ocjene.
- (11) Rektor donosi rješenje o poništavanju ocjene iz prethodnog stava i isto dostavlja studentskoj službi i predmetnom nastavniku.
- (12) Student koji je poništio ocjenu ispit može ponovo da polaže u nekom od narednih ispitnih rokova.

Član 56.

- (1) Poslije tri neuspjela pokušaja polaganja istog ispita, student ima pravo da na lični zahtjev polaže ispit pred ispitnom komisijom koju imenuje dekan organizacione jedinice Univerziteta.
- (2) Poslije neuspješnog polaganja ispita pred komisijom, student obnavlja nastavni predmet iz kojeg ispit nije položio.

Član 57.

- (1) U slučaju spriječenosti predmetnog nastavnika da održi završni ispit, organizacija i održavanje završnog ispita povjerava se drugom nastavniku iz iste ili srodne uže naučne/umjetničke oblasti ili komisiji koju imenuje Rektor Univerziteta.
- (2) Komisija iz stava 1. ovog člana ima najmanje tri člana.
- (3) U komisiju se imenuju nastavnici iz iste ili srodne uže naučne oblasti.
- (4) Odluku o ocjeni komisija donosi većinom glasova.
- (5) Odluka komisije je konačna.
- (6) Na saopštenje ocjena komisije sa usmenog, odnosno pismenog završnog ispita shodno se primjenjuju odredbe člana 53. ovih Pravila.
- (7) Zapisnik o toku ispita i ocjeni komisija dostavlja studentskoj službi Univerziteta, najkasnije u roku od 7 dana od dana završetka ispitnog roka.

Završni ispit

Član 58.

- (1) Završni ispit se može održati u formi:
 - pismenog ispita,
 - usmenog ispita,
 - pismenog i usmenog,
 - praktičnog rada,
 - seminarskog-naučnog rada,

- projektnog zadatka.

Završni rad

Član 59.

- (1) Završni rad na II ciklusu studija je master rad.
- (2) Izrada master rada je obavezna.
- (3) Master rad predstavlja samostalnu naučnu i/ili stručnu obradu određenog problema i vrednuje se sa najmanje 10, a najviše 20 ECTS bodova.
- (4) Broj bodova kojima se iskazuje master rad, odnosno završni dio studijskog programa, ulazi u ukupan broj bodova potrebnih za završetak studija II ciklusa.
- (5) Master rad se radi u posljednjem semestru II ciklusa studija i ovim radom student dokazuje da je na osnovu znanja stečenog tokom studija ovladao zadanom temom, da je temu obradio po predviđenoj metodologiji, da zna da koristi stručnu literaturu i terminologiju, kao i da je ispravno navodi.
- (6) Tema master rada bira se iz uže naučne/umjetničke oblasti iz koje se izvodi nastava na studijskom programu Univerziteta.
- (7) Postupak prijave teme, izrade i odbrane master rada reguliše se Pravilnikom o izradi i odbrani završnih radova.

Član 60.

- (1) Prijava teme master rada na II ciklusu studija sadrži:
 - naziv rada,
 - predmet istraživanja,
 - hipotezu sa obrazloženjem,
 - svrhu i cilj istraživanja,
 - metode koje će se primijeniti,
 - sadržaj rada,
 - popis osnovne literature.

Član 61.

- (1) Student može jednom promijeniti temu master rada, uz saglasnost vijeća organizacione jedinice Univerziteta.
- (2) Prilikom promjene teme master rada ponavlja se i postupak prijave.

Član 62.

- (1) Master rad student izrađuje samostalno.
- (2) Student samostalno radi završni rad uz konsultacije sa mentorom, koji je obavezan pomagati savjetima, upućivati na odgovarajuću literaturu, pregledati rad i ako ima primjedbi i komentara isti vratiti studentu da izvrši ispravke. Nakon svih korekcija mentor daje saglasnost studentu za štampanje završnog rada.
- (3) Studentu i mentoru se preporučuje, ali ih se ne obavezuje, da objave naučni ili stručni rad u naučnom časopisu ili zborniku sa naučne konferencije.
- (4) Master rad pripremljen za štampu provjerava se na plagijarizam i po potrebi se koriguje.

Član 63.

- (1) Podaci o odbrani objavljuju se na oglasnoj tabli Univerziteta.
- (2) Od odobrenja konačne verzije rada od strane Vijeća do njegove odbrane mora proći najmanje 7 dana.

- (3) Odbrana master rada je usmena i javna, a obavještenje o odbrani master rada oglašava se na oglasnoj tabli Univerziteta najkasnije 7 dana prije zakazanog termina odbrane.

Član 64.

- (1) Ako student ne dobije prolaznu ocjenu na odbrani master rada, ima pravo da zatraži da mu se odobri izbor nove teme u okviru iste ili druge naučne/umjetničke oblasti.
- (2) Master rad i odbrana ocjenjuju se jedinstvenom ocjenom od 5 (pet) do 10 (deset).
- (3) Ocjena se donosi većinom glasova članova komisije.

V JAVNE ISPRAVE

Član 65.

- (1) Javne isprave, u smislu odredbi zakona i Statuta, su:
- studentska knjižica – indeks,
 - diploma o stečenom zvanju,
 - dodatak diplomu,
 - ispisnica,
 - uvjerenje o položenim ispitima,
 - uvjerenje o stečenom akademskom zvanju,
 - uvjerenje o ekvivalenciji ranije stečenog zvanja sa novim zvanjem,
 - uvjerenje o uspjehu na studiju,
 - rješenje o priznavanju perioda razmjene,
 - uvjerenje o učešću u pojedinim oblicima stručnog usavršavanja,
 - rješenje o akademskom priznavanju obrazovnih kvalifikacija,
 - uvjerenje o završenom programu cjeloživotnog učenja.
- (2) Javne isprave se izdaju na jednom od službenih jezika u Republici Srpskoj i BiH na ćirilicom ili latiničnom pismu.
- (3) Na zahtjev studenta Univerzitet izdaje diplomu i dodatak diplomu i na engleskom jeziku.

Diploma

Član 66.

- (1) Studentu koji je završio II ciklus studija izdaje se diploma o završenom II ciklusu studija.
- (2) Uz diplomu, studentu se obavezno izdaje dodatak diplomu.
- (3) Diplomu o završenom II ciklusu studija i dodatak diplomu potpisuju Rektor i dekan organizacione jedinice Univerziteta na kojoj je student završio studije.
- (4) Diploma se ovjerava suvim žigom Univerziteta.
- (5) Dodatak diplomu ovjerava se pečatom Univerziteta.
- (6) Na osnovu zahtjeva i podataka iz evidencije Univerzitet izdaje duplikat diplome o stečenom zvanju poslije proglašenja originalne diplome nevažećom u „Službenom glasniku Republike Srpske“.
- (7) Na novom obrascu diplome upisuje se oznaka da je riječ o duplikatu diplome, koja se izdaje poslije proglašavanja originala diplome nevažećim.

Druge isprave

Član 67.

- (1) Na zahtjev studenta izdaju se i druge isprave o studiju kojima se potvrđuju statusna i druga prava studenta u toku studiranja.
- (2) Sve molbe i zahtjeve studenti dostavljaju u pisanom obliku studentskoj službi Univerziteta.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 68.

Na sva pitanja koja se odnose na studije II ciklusa, a koja nisu regulisana ovim Pravilima, primjenjivaće se odgovarajuće odredbe Zakona, Statuta, statuta organizacionih jedinica Univerziteta PIM.

Član 66.

Stupanjem na snagu ovih Pravila prestaju da važe Pravila studiranja na I, II i III ciklusu studija, broj: S-032/22 od 20.06.2022. godine.

Član 70.

Ova Pravila stupaju na snagu danom objavljivanja na zvaničnoj *web*-stranici Univerziteta, a primjenjivaće se od početka akademske 2025/2026. godine.

Broj: S-012/25

Datum: 17.03.2025.

Predsjedavajući Senata

prof. dr. Mladen Ivić, rektor